

Pla de Prevenció i Gestió de Residus Perillosos de les Illes Balears (document d'abast sobre l'Estudi Ambiental Estratègic)

Antecedents

1. L'11 de gener de 2018 el director general d'Educació Ambiental, Qualitat Ambiental i Residus tramet un ofici a la CMAIB per donar compliment a l'art. 18 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental (BOE núm. 296 d'11/12/2013) amb la finalitat de que l'òrgan ambiental determini l'abast de l'Estudi Ambiental Estratègic, adjuntant la següent documentació en format paper:

- ✓ Document Inicial Estratègic del Pla de Prevenció i Gestió de Residus Perillosos de les Illes Balears, 10 de gener de 2018.
- ✓ Esborrany inicial del Pla de Prevenció i Gestió de Residus Perillosos de les Illes Balears, 10 de gener de 2018.

L'equip de treball d'ambdós documents, **presentats sense signar**, ha estat:

- Direcció General d'Educació Ambiental, Qualitat Ambiental i Residus:
 - Sebastià Sansó. Director General
 - Neus Andreu. Cap de Departament
 - Miquel Colom. Cap del Servei de Residus i Sòls Contaminats
- Agència Balear de l'Aigua i de la Qualitat Ambiental:
 - Cristina Oliver. Tècnic Facultatiu Superior. Llicenciada en Dret. Programa SOIB Joves-Qualificats Sector Públic
 - Francisca Carbonell. Tècnic Facultatiu Superior. Llicenciada en Ciències Ambientals. Programa SOIB Joves-Qualificats Sector Públic

2. El 26 de febrer de 2018 l'òrgan ambiental va realitzar consulta a les administracions públiques afectades, segons el que preveu l'art. 19 de l'esmentada llei; el present informe s'emet una vegada transcorreguts els 45 dies que estableix la legislació.

Resum Document Inicial Estratègic - DIE (gener 2018)

Justificació de la necessitat del Pla

En aquest apartat es justifica la necessitat d'elaborar el Pla de Prevenció i Gestió de Residus Perillosos de les Illes Balears (PPG-RP), dels quals es destaquen els següents:

- Assegurar la correcta gestió dels residus produïts a fi de minimitzar els impactes negatius sobre el medi ambient i la salut de les persones, especialment en el cas dels residus perillosos, els quals representen un risc major.
- Definir la logística de recollida de forma eficient mitjançant un pla específic per a residus perillosos, ja que la seva naturalesa, composició i el petit volum que es genera a les Illes Balears no fa viable realitzar el tractament dintre de la CAIB per falta d'economia d'escala.
- La necessitat d'avançar cap a una economia circular a fi de que els residus es converteixin en recursos que es tornin a incorporar al sistema productiu com a matèria prima.
- Donar cobertura a tot el territori de les Illes Balears en relació als residus perillosos, tenint en compte la distribució de competències en matèria de residus:
 - Govern de les Illes Balears: competència planificadora en matèria de residus perillosos i en matèria d'autorització, vigilància, inspecció i sanció
 - Consells Insulars: planificació en relació als residus sòlids no perillosos i tractaments dels residus domèstics
 - Ajuntaments: poden formular programes municipals i estan obligats a realitzar la recollida dels residus domèstics

A més, el Govern ha decidit elaborar conjuntament el Programa de Prevenció i el Pla de Gestió de residus perillosos a fi de disposar d'un document únic que integri tota la política balear en matèria de residus; no obstant, es disposarà d'un programa i calendari separat d'actuacions en matèria de prevenció, d'acord amb el que preveu l'art. 15.2 de la Llei de Residus i Sòls Contaminats.

Avaluació ambiental estratègica

El PPG-RP és el Pla autonòmic que regularà la política en matèria de residus perillosos, tant la seva prevenció com la seva gestió, establint, en cas necessari, noves infraestructures.

Per tot l'anterior, el PPG-RP es troba inclòs a l'art. 6.1.a de la Llei 21/2013 i a l'art. 9.1.a de la Llei 12/2016 i, per tant, es troba sotmès al procés d'AAE Ordinària.

El Document Inicial Estratègic (DIE) s'ha realitzat de forma coetània i interactiva a l'Esborrany del PPG-RP a fi que el Pla final sigui ambientalment sostenible.

A continuació es fa una proposta de les administracions públiques i públic interessat que es considera interessant que es consultin.

Objectius Pla de Prevenció i Gestió de Residus Perillosos de les Illes Balears

Els Objectius Genèrics del PPG-RP són:

- 1) Establir en un únic document la política de prevenció i gestió dels residus perillosos produïts a les Illes Balears, a fi d'evitar dispersió d'informació, donar compliment a la Directiva Marc de Residus i a la Llei de Residus i Sòls Contaminats i minimitzar els impactes negatius sobre el medi ambient i la salut de les persones. Dita política seguirà la jerarquia de residus: el principal objectiu serà la prevenció, seguida de la gestió d'aquells residus que no es puguin evitar.
- 2) Adaptar i incorporar les novetats normatives, així com els objectius, actuacions i recomanacions sorgides a l'àmbit internacional, europeu i estatal en matèria de residus i canvi climàtic i, en especial, en relació a l'economia circular.
- 3) Disminuir, canviar i solucionar les debilitats i amenaces detectades de la situació actual i potenciar les fortaleces i oportunitats, definint primordialment una logística de recollida dels residus perillosos eficient ambientalment i econòmicament.
- 4) Definir i clarificar les responsabilitats de cada administració implicada en la gestió dels residus perillosos i realitzar una planificació coordinada entre totes elles (Govern de les Illes Balears, els Consells Insulars i els Ajuntaments) a fi de potenciar les sinèrgies.

- 5) Establir la relació entre el present instrument de planificació en matèria de residus perillosos i la resta d'instruments en matèria de residus de les Illes Balears.

A més, es definiran Objectius Específics de prevenció i gestió basats en la normativa actualment vigent a l'àmbit europeu i estatal i, en la mesura del possible, els objectius fixats es determinaran tenint en compte les propostes de modificació de les directives que es troben actualment en procés de tramitació al Parlament Europeu.

Abast i contingut

El PPG-RP afecta als productors, activitats de recollida i de tractament i contempla els següents residus:

- Residus inclosos al document de Directrius competència del Govern de les Illes Balears: residus perillosos no domèstics, residus sanitaris (GI, GII i GIII), residus d'envasos fitosanitaris, olis industrials usats, piles i acumuladors, residus industrials, PCB i PCT, residus del sector nàutic (MARPOL, barques fora d'ús, etc.) i sòls contaminats
- Excepcions: les mateixes que les contemplades a la Llei 22/2011

El PPG-RP contindrà, com a mínim, els següents capítols:

- ❖ Relació del PPG-RP amb la resta d'instruments de planificació en matèria de residus de les Illes Balears.
- ❖ Diagnòstic de la situació actual
- ❖ Pla de prevenció i gestió de residus perillosos
- ❖ Seguiment del PPG-RP
- ❖ Estudi econòmic-financer

Alternatives

En aquest apartat es descriuen en detall les alternatives considerades distingint entre:

- ✓ Alternatives que per la seva naturalesa s'ha pogut motivar la seva conveniència en el present DIE i, per tant, no es tornaran a analitzar en l'EAE; a continuació hi ha la relació d'alternatives considerades i l'opció elegida:

- Realitzar o no realitzar el PPG-RP: elaboració i aprovació el PPG-RP
 - Contingut del PPG-RP: s'elaborarà un document integral que aglutini el Programa de Prevenció i el Pla de Gestió dels RP
 - Estructura del PPG-RP: s'organitzarà per capítols segons fluxos de residus en el diagnòstic de generació i de forma transversal en el diagnòstic i planificació de la gestió
 - Establiments d'objectius: s'apostarà per establir uns objectius més ambiciosos als contemplats per la normativa vigent, en línia amb les propostes de modificació de les principals directives per incloure l'economia circular
- ✓ Alternatives en relació a la recollida i tractament dels residus perillosos i que sí s'analitzaran en l'EAE:
- Model de gestió: es considerarà la necessitat o no que l'Administració Pública intervingui; a l'actualitat (alternativa zero) està funcionant un model de gestió privada en un marc de lliure mercat

Pla de Seguiment Ambiental

L'EAE proposarà un Pla de Seguiment Ambiental que s'incorporarà com un capítol més a la versió definitiva del PPG-RP.

En funció dels resultats obtinguts en els informes de seguiment es podrà avaluar la necessitat de revisió i/o ampliació tant del Pla del Seguiment com del propi PPG-RP amb la finalitat de garantir el control d'aquells aspectes adversos o desviacions que no s'han previst en la fase de disseny del PPG-RP.

Potencials impactes ambientals

Per la seva naturalesa i objecte, l'aplicació del PPG-RP tindrà fonamentalment una incidència positiva sobre el medi ambient i la salut de les persones; únicament es preveu una incidència amb connotacions negatives en matèria d'ocupació del territori en el cas que sorgeixi la necessitat de construir noves infraestructures de recollida i tractament de residus perillosos.

Donat el caràcter estratègic del present Pla, s'haurà d'avaluar de forma més precisa els impactes ambientals que els projectes concrets de les infraestructures proposades podran ocasionar a fi d'escollir la localització més adequada; no obstant l'anterior, el PPG-RP inclourà informació sobre els criteris d'ubicació per la identificació de l'emplaçament: àrees que s'exclouen i àrees potencialment adequades.

Finalment es conclou que no és previsible que el Pla en conjunt tingui efectes negatius significatius sinó que suposi efectes positius sobre el medi ambient.

Resum Esborrany inicial Pla (gener 2018)

En aquest apartat de l'informe es resumiran els aspectes no inclosos en el DIE:

- ✓ El document ha estat elaborat pel Servei de Residus i Sòls Contaminats
- ✓ Es configura com un document de consulta per a totes les administracions i ciutadania en general
- ✓ A dia d'avui, no es disposa de cap Pla de gestió i prevenció de residus perillosos aprovat
- ✓ Previ a l'emissió del present document no es realitza cap procés de participació ciutadana ja que, com a punt de partida, s'aprofita tota la informació sorgida arrel del procés de participació per a la redacció de l'esborrany d'Avantprojecte de Llei de Residus i Sòls Contaminats de les Illes Balears (any 2017)
- ✓ A banda de les debilitats i amenaces detectades de la situació balear actual també s'han identificat una sèrie de fortaleses, oportunitats i propostes de millora que també s'incorporaran, sempre que sigui possible, en el futur PPG-RP
- ✓ Les reunions mantingudes amb els Consells Insulars han servit per anar perfilant de manera conjunta i coordinada la planificació en matèria de residus a les Illes Balears. Arrel d'aquestes reunions s'ha elaborat, de forma consensuada, les **DIRECTRIUS PER A LA REDACCIÓ DELS INSTRUMENTS DE PLANIFICACIÓ EN MATÈRIA DE RESIDUS**

- ✓ S'inclourà un capítol específic on es plasmaran les responsabilitats que té cada una de les administracions (Govern de les Illes Balears, Consells Insulars i Ajuntaments) en relació als residus, amb la finalitat de clarificar l'estat actual i potenciar la coordinació entre els diferents organismes
- ✓ Es farà referència a determinats condicionants de les Illes Balears:
 - Territorials i administratius
 - Demogràfics que analitzaran els següents paràmetres:
 - La població de dret
 - L'Índex de Pressió Humana (IPH)
 - Projeccions d'evolució futura
 - Econòmics
- ✓ S'inclouran les mesures previstes per tal d'aconseguir els objectius fixats:
 - Mesures de prevenció i calendari d'aplicació
 - Mesures per facilitar la reutilització, reciclatge, valorització i eliminació
 - Mesures econòmiques, financeres i fiscals

Informes administracions afectades

Direcció General d'Agricultura i Ramaderia. Servei de Reforma i Desenvolupament Agrari (13/3/2018)

"NO hi té res que al·legar des del punt de vista agrari"

Direcció General d'Emergències i Interior (15/5/2018)

"Es conclou que amb la informació aportada el PPG-RP no és objecte d'informe d'aquest servei. No obstant, en el cas que sorgeixi la necessitat de construir noves infraestructures de recollida i tractament de residus perillosos, caldrà que (prèviament a l'aprovació definitiva d'aquestes infraestructures) siguin sotmeses a l'informe preceptiu de la Comissió d'Emergències i Protecció de les Illes Balears sobre els aspectes de protecció civil"

Consell d'Eivissa (maig 2018)

"... en el document s'afirma que «els Residus Perillosos a les Illes Balears representen un petit volum, per la qual cosa no és viable realitzar tractament dintre de la CAIB per falta d'economia d'escala». Es considera que aquesta afirmació és parcialment errònia ja que, de fet, existeixen certs Residus Perillosos que sí es tracten a les balears, al menys a l'illa d'Eivissa"

Consell de Mallorca (15/5/2018)

En aquest informe es fan una sèrie de consideracions tècniques i jurídiques i s'extreuen unes conclusions, de les quals es destaca la següent:

"El Govern Balear ha de preveure la redacció i aprovació d'un PDS de Residus Perillosos, dins l'àmbit de les seves competències d'ordenació territorial, per a la reserva de sòl per la futura ubicació del dipòsit de seguretat, ja que l'actual s'espera finalitzi la seva vida útil aproximadament l'any 2030"

Consideracions tècniques

1. El PPG-RP (Pla de Prevenció i Gestió de Residus Perillosos) de les Illes Balears es tramita com a Avaluació Ambiental Estratègica segons els art. 17 i seg. de la Llei 21/2013, de 9 de desembre de 2013, d'avaluació ambiental (BOE núm. 296 de 11/12/2013).
2. Els objectius del Pla són diversos però es poden resumir en que regularà la política en matèria de residus perillosos (prevenció i gestió) a l'àmbit de les Illes Balears establint, en cas necessari, noves infraestructures.
3. Els Residus Perillosos que estan inclosos en el Pla són:
 - Residus perillosos no domèstics
 - Residus sanitaris (GI, GII i GIII)
 - Residus d'envasos fitosanitaris
 - Olis industrials usats
 - Piles i acumuladors
 - Residus industrials
 - PCB i PCT
 - Residus del sector nàutic (MARPOL, barques fora d'ús, etc.)
 - Sòls contaminats

Els residus que s'exclouen del PPG-RP són els que s'exclouen de l'àmbit d'aplicació la Llei 22/2011 de Residus (art. 2).

4. A més, el Pla es proposa anar més enllà del simple compliment de la normativa vigent i avançar cap a l'economia circular a fi de que els residus es converteixin en recursos que es tornin a incorporar al sistema productiu com a matèria prima.

5. Segons la documentació presentada, el PPG-RP inclou el Programa de Prevenció i el Pla de Gestió de residus perillosos a fi de disposar d'un document únic que integri tota la política balear en matèria de residus perillosos; no obstant, cal precisar si el Pla pretén fer les funcions d'un pla director sectorial d'infraestructures, dels previstos en la llei d'ordenació del territori i, en concret, en les Directrius d'Ordenació del Territori, si el descarta o si el presentarà en un document específic. En aquest sentit, cal precisar que el Pla Director Sectorial de Gestió de Residus de les Illes Balears previst en les Directrius d'Ordenació del territori (articles 67 i ss) s'ha d'entendre, d'entrada, que resta circumscrit als residus perillosos, atesa la transferència als consells de la planificació dels residus no perillosos (Llei 2/2001, de 7 de març).

En tot cas, si s'ha de preveure alguna infraestructura específica o s'han d'establir criteris per a la seva ubicació, s'ha de precisar en quin instrument es farà i quan, i, en concret, dar resposta a la qüestió plantejada pel Consell de Mallorca sobre el dipòsit de seguretat.

Si s'opta per documents distints, un amb funció de PDS territorial, d'infraestructures i l'altre de gestió i prevenció de residus, d'acord amb la legislació sectorial dels residus, l'avaluació ambiental dels dos documents haurà de ser conjunta.

6. Respecte del DIE cal dir que, si bé s'ha aprofundit amb diferents alternatives, es nota a faltar un diagnòstic complet en referència a la situació actual de la prevenció i gestió dels residus perillosos; cal dir que als apartats 5.2 (DIAGNÒSTIC DE GENERACIÓ) i 5.3 (DIAGNÒSTIC DE PREVENCIÓ I GESTIÓ ACTUAL) de l'Esborrany del PPG-RP només s'anomena el contingut que tindran aquests apartats en el futur PPG que es redactarà.
7. A l'apartat de les alternatives s'indica que les alternatives que en el present DIE ja s'ha pogut motivar la seva conveniència o no (entre d'elles l'alternativa zero) no es tornaran a analitzar en l'EAE; l'art. 2.b de la Llei 12/2016 indica que s'ha de considerar l'alternativa zero però no especifica a quina fase de la tramitació ambiental, per la qual cosa, si ja s'ha analitzat en el DIE es considera que s'ha donat compliment a la legislació.

8. Es considera que s'hauria d'estudiar amb més detall la possibilitat de tractar alguns residus perillosos a les Balears valorant els impactes associats al seu trasllat a un altre lloc per al seu tractament. En el DIE s'indica que per falta d'economia d'escala no es fa viable el tractament dels Residus Perillosos a les Balears; no obstant, l'informe del Consell d'Eivissa posa en dubte aquesta afirmació i indica que alguns RP són tractats a l'illa d'Eivissa.

Conclusió

Per tant, revisada la documentació presentada l'11 de gener de 2018, d'acord amb l'art. 18 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental, es proposa que l'Estudi Ambiental Estratègic (EAE) tenguí en compte, a més del contingut mínim detallat a l'Annex IV i el previst a l'art. 20 de la Llei 21/2013, els següents aspectes:

1. S'ha de realitzar un diagnòstic complet sobre la situació actual de la prevenció i gestió dels residus perillosos; no s'ha fet esment a si existeix alguna infraestructura de tractament (el Consell d'Eivissa ha indicat que a l'illa d'Eivissa n'existeix una).
2. A partir de la diagnosi de la situació actual, s'hauran de proposar **actuacions concretes** per a solucionar les febleses i potenciar les fortaleses del funcionament del sistema a les Illes Balears, en referència als Residus Perillosos.
3. S'ha d'aclarir si s'ha de redactar un PDS de RP, tal com indica l'informe del Consell de Mallorca, o si es descarta.

En tot cas, des del punt de vista ambiental, és recomanable avaluar-ho tot conjuntament, per la qual cosa s'haurà de valorar la possibilitat d'unificar tots els plans referents als Residus Perillosos.

4. A la pàg. 31 del DIE s'indica el següent:

S'haurà d'avaluar de forma més precisa els impactes ambientals que els projectes concrets de les infraestructures proposades podran ocasionar a fi d'escollir la localització més adequada; no obstant l'anterior, el PPG-RP inclourà informació sobre els criteris d'ubicació per la identificació de l'emplaçament.

Amb aquesta redacció, si el Pla proposa la construcció de noves infraestructures, sembla que no es preveu la ubicació; cal dir al respecte que el Pla ha de justificar, **des del punt de vista ambiental, els casos que calgui ubicar les noves infraestructures (si n'és el cas) i els supòsits en els que és preferible** només establir uns criteris d'ubicació.

5. Si es proposa la construcció de noves infraestructures:

- a) S'haurà de realitzar un estudi d'alternatives, escollint la més adequada des del punt de vista ambiental. S'han d'analitzar alternatives de diversos aspectes: ubicació, tècniques disponibles, implantació infraestructura (alçada, profunditat excavació, integració paisatgística, ...), etc.
- b) S'haurà d'incloure un apartat específic referent a la integració paisatgística de les instal·lacions, equipaments, infraestructures o serveis que es preveuen en el PPG; s'hauria de poder veure la integració en el medi mitjançant fotomuntatge o simulació 3D.

6. Observacions generals:

- En el DIE (pàg. 22 a 26) i a l'Esborrany del PPG-RP (pàg. 19), quan s'indica l'alternativa seleccionada, hi ha diverses errades en la lletra.
- A l'apartat 5.3 de l'Esborrany es fa referència a l'Annex 1 quan aquest no s'ha inclòs. També com a sistema de gestió s'indica "SRAP" sense aparèixer el seu significat a l'apartat 11 (llistat d'acrònims).

Tramitació i consultes:

Respecte a la tramitació s'ha de recordar que, per tal de donar compliment a l'art. 21 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental (BOE núm. 296 d'11/12/2013), l'òrgan substantiu ha de sotmetre a informació pública la versió inicial del Pla de Prevenció i Gestió de Residus Perillosos de les Illes Balears (PPG-RP), acompanyat de l'Estudi Ambiental Estratègic (EAE), el qual s'haurà tengut en compte per a l'elaboració del PPG-RP.

Simultàniament, l'òrgan substantiu trametrà la versió inicial del PPG-RP i l'EAE a les Administracions públiques afectades i a les persones interessades que han estat consultades prèviament:

- Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca:
 - DG Recursos Hídrics. Dep. tècnic de Coordinació i Gestió de l'Aigua:
 - DG d'Agricultura i Ramaderia. Servei de reforma i desenvolupament agrari.
- Conselleria de Territori, Energia i Mobilitat. DG d'Energia i Canvi Climàtic.
- Conselleria d'Hisenda i Administracions Públiques. DG d'Interior, Emergències i Justícia. Departament d'Emergències
- Consell de Mallorca:
 - Direcció Insular de Territori i Paisatge
 - Direcció Insular de Medi Ambient
 - Direcció Insular de Residus
- Consell Insular de Menorca. Departament de Medi Ambient i Reserva de la Biosfera.
- Consell Insular d'Eivissa. Departament de Medi Ambient i Medi Rural.
- Consell Insular de Formentera. Àrea d'Urbanisme, Turisme i Activitats econòmiques.
- GOB
- Amics de la Terra
- Terraferida

A més, si no estan al llistat anterior, a proposta del DIE també s'haurà de consultar a les següents administracions públiques i públic interessat:

- ✓ Administració: estatal (Ministeris corresponents), autonòmica (Govern de les Illes Balears) i local (Consells Insulars, Ajuntaments, FELIB i Mancomunitats)
- ✓ Consorcis i empreses públiques de gestió de residus
- ✓ SRAP, transportistes i gestors autoritzats de residus
- ✓ Agents econòmics dels sector industrial, nàutic i de serveis (hospitals i HORECA)
- ✓ Entitats i associacions: grups ecologistes, ONGs, associacions i col·legis professionals

Es recorda que el termini de informació pública i el de consultes serà de 45 dies.

Finalitzat el tràmit d'informació pública, la Direcció General d'Educació Ambiental, Qualitat Ambiental i Residus trametrà a l'òrgan ambiental la següent documentació degudament signada:

- a) La proposta final del PPG-RP.
- b) L'Estudi Ambiental Estratègic (EAE).
- c) Còpia dels oficis de consulta, així com els informes rebuts i còpia de les al·legacions presentades.
- d) Certificat de la informació pública i de les consultes, indicant expressament la documentació que s'ha exposat el públic.
- e) Document resum on es descriurà la integració en la proposta final del Pla dels aspectes ambientals, de l'EAE i de la seva adequació al present Document d'Abast, del resultat de les consultes realitzades i com s'han pres en consideració.

Palma, 12 de juny de 2018
La cap de la Secció I de la CMAIB

Isabel Dameto Truyols

Vist-i-plau
La cap del Servei
d'Assessorament Ambiental

Margalida Femenia Riutort